

Meldcode
(bij signalen van)
huiselijk geweld
&
kindermishandeling

Koninklijke Auris Groep

Inhoudsopgave

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.....	3
Stap 1 In kaart brengen van signalen.....	5
Stap 2 Collegiale consultatie	7
Stap 3 Gesprek met de leerling/cliënt en ouders	9
Stap 4 Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en vraag in geval van twijfel (opnieuw) advies van Veilig Thuis	10
Stap 5 Beslissen: zelf hulp organiseren of melden	10
Bijlage 1 Signaleringslijst	14
Bijlage 2 Gebruikte literatuur	15
Bijlage 3 Verantwoordelijkheden	16
Bijlage 4 Observatieformulier voor de school of zorg	18
Bijlage 5 Registratieformulier voor signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	19
Bijlage 6 Lijst van betrokken instanties in geval van (vermoeden) van huiselijk geweld.....	21

In deze meldcode worden met alle persoonsaanduidingen zowel vrouwelijke als mannelijke personen bedoeld.

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van de Koninklijke Auris Groep (overwegende dat Auris verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan haar cliënten en leerlingen, en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling) stelt vast:

- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij Auris op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Auris een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen Auris werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Auris in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele, psychische of economische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eer-gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: familieleden, huisgenoten, de echtgenoot of voormalig echtgenoot, of (ex-)partners, mantelzorgers;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer-gerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en als minderjarige getuige zijn van huiselijke geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor Auris werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens

- de Wet op de jeugdzorg
- de Wet maatschappelijke ondersteuning
- het privacyreglement van Auris

stelt het bevoegd gezag van de Koninklijke Auris Groep de volgende 'Meldcode (bij signalen van) huiselijk geweld en kindermishandeling' vast.

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

De twee wettelijke meldrechten voor huiselijk geweld en voor kindermishandeling bieden alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht, het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van hun leerling/cliënt.¹ Deze beide wettelijke meldrechten maken een inbreuk mogelijk op het beroepsgeheim van bijvoorbeeld orthopedagogen, psychologen, logopedisten, pedagogen en mogelijk anderen in de organisatie en aangrenzende organisaties/instellingen.

De stappen van de meldcode beschrijven hoe een beroepskracht van Auris (met een geheimhoudingsplicht) op een zorgvuldige wijze omgaat met deze meldrechten.

Stap 1 In kaart brengen van signalen

Omdat leerlingen/cliënten een groot deel van hun tijd op school of de behandelgroep doorbrengen, kan dit een belangrijke plek zijn om signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld op te vangen. Signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld kunnen echter ook opgevangen worden op plaatsen waar de leerling/cliënt slechts incidenteel gezien wordt, maar waarbij het contact intensief is en signalen daardoor explicieter aan de orde zijn. Dit kan het geval zijn bij diagnostisch onderzoek op het Audiologisch Centrum, bij gezinsbegeleiding en andere (deeltijd)behandeling in de zorg.

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast in het dossier van het kind. Beschrijf deze signalen zo feitelijk mogelijk aan de hand van het registratieformulier (zie bijlage 5). Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.
- Blijf een brede blik houden, breng de feiten die je ziet, waarneemt en hoort, in beeld. Sta ook stil bij beschermende factoren en feiten die het vermoeden weerspreken.

De lijst van lichamelijke en gedragssignalen is een hulpmiddel om kindermishandeling en huiselijk geweld te herkennen. Hierbij is het van belang te beseffen dat één signaal of enkele signalen geen aanleiding kan/kunnen zijn tot vermoeden, maar dat het gaat om een combinatie van signalen; een combinatie van signalen die tezamen het vermoeden versterken. Signalen kunnen ook op andere problemen duiden.

¹ Artikel 53 lid 3 Wet op de jeugdzorg en artikel 21d lid 2 Wet maatschappelijke ondersteuning.

Toelichting op stap 1

Betrokkenheid van een beroepskracht

Gaat het om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling door een beroepskracht ten opzichte van een leerling/cliënt, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Signalen van geweld tussen cliënten of tussen leerlingen

Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen cliënten, zoals bijvoorbeeld geweld tussen leerlingen op school, vallen *niet* onder het stappenplan van de meldcode. De signalen meld je bij de leidinggevende of directie. De directie draagt zorg voor melding aan de Inspectie of de andere toezichthouder.

Verzamelen van gegevens

De bron van het vermoeden van kindermishandeling kan zijn:

- a. je hebt zelf een vermoeden;
- b. iemand (bijvoorbeeld een andere leerling/cliënt, een medewerker van een andere hulpverleningsinstelling) vertelt je een zorgwekkend verhaal over een leerling/cliënt (in de klas, bij onderzoek, in begeleiding);
- c. een cliënt of leerling neemt je in vertrouwen over de eigen situatie.

Bij a en b

Als je het vermoeden hebt, of een ander vertelt je een zorgwekkend verhaal over een leerling/cliënt, dan:

- signaleer je opvallend gedrag of onverklaarbare lichamelijke afwijkingen, of je hoort hierover (zie signaleringslijst, bijlage 1):
- noteer je zo feitelijk mogelijk wat je aan afwijkend gedrag bij de leerling/cliënt opmerkt;
- informeer je in samenspraak met de interne vertrouwenspersoon naar opvallende (gedrags)signalen bij andere betrokkenen zoals de mentor, de leerlingbegeleider, de maatschappelijk werker, een collega-onderzoeker, de gezinsbegeleider, de behandelend logopedist, de gymleerkracht of een andere professional die de leerling/cliënt, of het gezin kent;
- blijf je aan de vertrouwensrelatie met de leerling/cliënt bouwen;
- leg je ook gegevens vast die signalen/het vermoeden weerspreken.

Bij c

Als een leerling/cliënt je in vertrouwen neemt, dan:

- luister je rustig naar hetgeen de leerling/cliënt je te vertellen heeft. Je reageert niet emotioneel of paniekerig, je neemt de leerling/cliënt serieus;
- noteer je wat de leerling/cliënt je vertelt. (Zie hiervoor onder a en b.) In geval van crisis schakel je onmiddellijk de interne vertrouwenspersoon in en de directeur/teamleider.

Aandachtspunten voor een gesprek met een kind of jongere

- Indien een leerling/cliënt je in vertrouwen neemt, beloof dan nooit absolute geheimhouding.
- Beloof dat je geen volgende stap neemt zonder dat met hem of haar besproken te hebben.
- Steun de persoon in het feit dat hij zijn geheim verteld heeft.
- Verval niet in een detectiverol. Het gaat er niet om een volledige bewijslast te verzamelen. De vraag is: volstaan de signalen om een melding te doen bij Veilig Thuis?

- Geloof de leerling/cliënt. Bedenk, dat als een leerling/cliënt hierover 'liegt' hij ook een probleem heeft, want waarom heeft hij dit soort verhalen 'nodig'? Punten waar je op zou kunnen letten, met het oog op onderzoeken van betrouwbaarheid van de verhalen: zit er veel consistentie in de verhalen en zijn er eventueel wisselende details rond eenzelfde thema?
- Spreek je waardering uit voor het feit dat de leerling/cliënt zijn verhaal vertelt.
- Vermijd tegenover de leerling/cliënt reacties van schrik, woede of verontwaardiging tegenover de dader. Het kan het kind of de jongere in verlegenheid brengen wat betreft loyaliteitsgevoelens naar de dader. Het kan het kind of de jongere weerhouden om verder te praten.
- Wees je bewust van loyaliteitsconflicten. Als je stellig partij kiest tegen de ouders, verlies je de leerling/cliënt. De leerling/cliënt kiest uit loyaliteitsgevoelens voor de ouders (ondanks misbruikervaringen).
- Stel geen waarom-vragen.

Stap 2 Collegiale consultatie en zo nodig het raadplegen van Veilig Thuis² of een deskundige op het gebied van letselduiding

Bespreek de signalen met de interne vertrouwenspersoon. Vraag in overleg met de vertrouwenspersoon zo nodig ook advies aan Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel. Is er binnen Auris onvoldoende kennis aanwezig over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eer-gerelateerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraag dan *altijd* advies aan Veilig Thuis over de vervolgstappen. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen. Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het cliëntdossier.

Toelichting op stap 2

Naar aanleiding van het overleg tussen de medewerker en de interne vertrouwenspersoon kan afgesproken worden om meer gegevens te verzamelen omtrent het gesignaleerde gedrag. Bij deze verheldering kan het observatieformulier uit bijlage 4 gebruikt worden. Met de nieuwe gegevens en/of het ingevulde observatieformulier nemen de medewerker en de interne vertrouwenspersoon een van de volgende besluiten:

1. Het vermoeden is onterecht, of er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag.
2. Er is geen bevestiging van het vermoeden: je blijft nauwkeurig registreren wat jou bij de leerling/cliënt opvalt of wat je verteld wordt, ook als dit de vermoedens weerspreekt. Na twee maanden (of indien nodig eerder) vindt er opnieuw overleg plaats tussen de medewerker en de interne vertrouwenspersoon.
3. Je twijfelt en/of je vindt een bevestiging van je vermoeden.

² Voorheen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)

Mogelijke stappen die ook genomen kunnen worden:

- a. gesprek met ouders over zorgen om de leerling/cliënt;
- b. consultatie vragen bij Veilig Thuis (eventueel op basis van anonieme cliëntgegevens);
- c. de (jeugd)arts roept de leerling/cliënt op voor onderzoek;
- d. de orthopedagoog/psycholoog voert een (gedrags)onderzoek uit ter verduidelijking van het signaal.

Let op: De meldcode geeft je geen meldrecht om alles met iedereen te bespreken. Je hebt een meldrecht voor Veilig Thuis. Daarnaast heb je een meldrecht vanuit de Wet bescherming persoonsgegevens, om vanuit de doelstellingen van de school het noodzakelijke te delen met een collega om de leerling te ondersteunen in het onderwijs. Wil je met andere mensen 'sparren', vraag dan eerst toestemming aan de leerling/cliënt en de ouders.

Mogelijke resultaten:

1. Het vermoeden van kindermishandeling/huiselijk geweld is niet voldoende ondersteund door signalen: er vindt geen verdere actie plaats.
2. Het vermoeden blijft bestaan, maar de aanwijzingen blijven erg vaag: er kan nu tot een extra observatieperiode besloten worden. Het verdient de voorkeur af te spreken wat er geobserveerd gaat worden, hoe lang en door wie.
3. Er bestaat een gegrond vermoeden of zekerheid over kindermishandeling: overgaan naar stap 3. Als er geen bevestiging van het vermoeden is, dan blijf je alert en maak je met de interne vertrouwenspersoon een afspraak dat jullie na een bepaalde periode nog eens samen overleggen over het gedrag of de lichamelijke gesteldheid van de leerling/cliënt.

Noteer in het cliëntdossier of het vermoeden/de hypothese/de veronderstelling, bevestigd of ontkracht is. Let erop dat alles wordt genoteerd, bijvoorbeeld: concrete afspraken, met wie, en de besproken punten.

Houdingsaspecten voor alle Auris-medewerkers

Accepteer kindermishandeling en huiselijk geweld als een van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar of opvallend gedrag van een leerling/cliënt. Probeer in deze fase het beeld completer te krijgen. Speel geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht, onderzoeker of begeleider om spoorwerk naar de dader te doen. Ga uit van het signaal, uitgezonden door de leerling/cliënt of door een derde. Blijf het gedrag van de leerling/cliënt aandachtig volgen maar voorkom een uitzonderingspositie van de leerling/cliënt. Vertrouw op je intuïtie en houd die niet voor jezelf: praat erover met de interne vertrouwenspersoon.

Houdingsaspecten voor collega's of de directie

Probeer je bewust te zijn van je eigen waarden en normen. Ga vooral niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken, moet langzaam en zorgvuldig handelen. Betrek anderen tijdig bij je vermoeden en niet pas wanneer het voor jou 'zo niet langer kan': dan ben je te lang zelf bezig geweest én geef je anderen niet de tijd om rustig aan het werk te gaan. Houd je grenzen in de gaten en schakel op tijd hulp in.

Ga zorgvuldig om met de privacy van de leerling/cliënt en de ouders. Het vertrekpunt van je inzet blijft de zorg die je, met de ouders, voor de leerling/cliënt hebt.

Stap 3 Gesprek met de leerling/cliënt en ouders

Bespreek de signalen met de leerling of cliënt. Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek, raadpleeg dan de interne vertrouwenspersoon en/of Veilig Thuis.

Toelichting op stap 3

1. Leg de leerling/cliënt en/of ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan. Doe dit ook als het een gesprek met ouders betreft.
3. Nodig de leerling/cliënt en/of ouders uit om een reactie hierop te geven.
4. Reageer pas na deze reactie zo nodig met een weergave/interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord of waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kun je daarbij de 'Verklaring tegen meisjesbesnijdenis' gebruiken. Noteer de feitelijke reactie van leerling/cliënt en ouder in het cliëntdossier.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de leerling/cliënt en ouder, is alleen mogelijk als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling/cliënt, die van jouzelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling/cliënt door dit gesprek het contact met jou zal verbreken en dat de leerling/cliënt daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijke geweld.

Openheid is een belangrijke grondhouding in de verschillende vormen van dienstverlening aan de leerling/cliënt. In het stappenplan wordt daarom zo snel mogelijk contact gezocht met de leerling/cliënt en zijn ouders om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen. Dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig.

Melding in de verwijfsindex risicjongeren

Overweeg bij het zetten van stap 3 of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de leerling/cliënt ook een melding te doen in de verwijfsindex risicjongeren. Een melding in de verwijfsindex is bedoeld om beroepskrachten die betrokken zijn bij 'risicjongeren' bij elkaar te brengen zodat ze hun interventies op elkaar af kunnen stemmen en niet langs elkaar heen werken. Een melding in de verwijfsindex is *geen* alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij Veilig Thuis. Ga daarom, ook als je besluit tot een melding in de verwijfsindex, door met stap 4 en 5 van de meldcode als je vermoeden van kindermishandeling door het gesprek met de ouders en/of leerling/cliënt niet is weggenomen. Voor meer informatie over de verwijfsindex risicjongeren en het wettelijke meldrecht voor meldingen in de verwijfsindex zie www.verwijsindex.nl. De verwijfsindex brengt hulpverleners bij elkaar, maar er zit wel een beroepsgeheim op! Het meldrecht voor de verwijfsindex zit op het opnemen van het BSN (BurgerServiceNummer) in de verwijfsindex, er is geen meldrecht op het overleg daarna. Als Veilig Thuis een melding krijgt, dan wordt deze ook opgenomen in de verwijfsindex.

Let op: laat de verwijfsindex niet in de plaats komen van je eigen contacten en overleg en eventuele melding bij Veilig Thuis. Het is een handig systeem voor ernaast.

Strafrechtelijke aanpak

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via Veilig Thuis af te stemmen met de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en getuige kunnen het leveren van bewijs in de strafzaak namelijk belemmeren.

Een gesprek met de leerling/cliënt of ouders

Met name bij oudere leerlingen/cliënten kan het noodzakelijk of zinvol zijn een gesprek met de leerling/cliënt zelf aan te gaan, als dat nog niet heeft plaatsgehad. Als een leerling/cliënt met jou gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind of de jongere daarvan in kennis te stellen. Het is van belang dat de school of dienst zorg draagt voor goede contacten met de ouders zodat de stap om een oudergesprek te voeren in geval van problemen minder groot is. Bereid het gesprek goed voor. De bevindingen van het gesprek worden vastgelegd in het leerling- of cliëntdossier. Zorg dat alles goed vastgelegd wordt, ouders hebben immers inzagerecht in het dossier.

Stap 4 Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en vraag in geval van twijfel (opnieuw) advies van Veilig Thuis

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de leerling/cliënt en ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Let op: het gaat er niet om of de bewijslast met betrekking tot kindermishandeling/huiselijk geweld helemaal rond is. De vraag is of er voldoende signalen zijn om te gaan melden.

Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie-instrument. Zie voor meer informatie de website van het Nederlands Jeugd Instituut (www.nji.nl).

Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis. Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Stap 5 Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Hulp organiseren en effecten volgen

Meen je (op basis van de afweging in stap 4) dat je de leerling/cliënt en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

organiseer dan de noodzakelijke hulp;

volg de effecten van deze hulp;

doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Als je de leerling/cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen, doe dan melding bij Veilig Thuis

Toelichting op stap 5

Het belangrijkste doel in deze fase is het stoppen van de mishandeling. Afhankelijk van de specifieke situatie kan besloten worden tot de volgende stappen:

- a. hulp aan ouders;
- b. melding bij Veilig Thuis;
- c. melding bij politie (afdeling. Jeugd- en Zedenzaken) of de Raad voor de Kinderbescherming.

Melden en bespreken met de leerling/cliënt

Kun je de leerling/cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfel je eraan of je voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld je vermoeden bij Veilig Thuis;
- sluit bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij de melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de leerling/cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.
- In geval van een melding wordt voor de verdere interne registratie binnen Auris verwezen naar onderstaande documenten voor nuttige handvatten:
 - Voor zorg: 'Beslisboom melding kwaliteitsverbeterpunten cliëntenzorg en arbeid'
 - Voor onderwijs: 'PDCA cyclus Incidentenregistratie Auris Onderwijs'

Bespreek de melding vooraf met de leerling/cliënt (vanaf 12 jaar) en/of met de ouders (als de leerling/cliënt nog geen 16 jaar oud is)

- Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag de leerling/cliënt en/of ouders duidelijk om een reactie.
- In geval van bezwaren van de leerling/cliënt, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling/cliënt of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in jouw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling/cliënt of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
- Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de leerling/cliënt of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Let op: Het besluit om te melden bij Veilig Thuis ligt bij de signaleerder. Het kan zijn dat er verschillende meningen zijn over het wel of niet melden. Neem deze meningen en overwegingen mee, maar maak zelf de afweging om te melden of niet. Vermeld bij de melding bij Veilig Thuis wel dat de meningen verschillen met betrekking tot het doen van de melding.

Van contacten met de leerling/cliënt over de melding kun je afzien:

- Als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling/cliënt, die van jouzelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn.

- Als je een goede reden hebt om te veronderstellen dat de leerling/cliënt daardoor het contact met je zal verbreken.

Aandachtspunten

In het contact met Veilig Thuis moet onderscheid gemaakt worden tussen advies en melding. Voor elke zaak rondom vermoeden van kindermishandeling kan advies of consult gevraagd worden bij Veilig Thuis zonder de naam van het kind en/of van de ouders te noemen. Als de mogelijkheden van de school of dienst niet (meer) toereikend zijn, kan er een melding gedaan worden waarbij de verantwoordelijkheid overgedragen wordt aan Veilig Thuis. Veilig Thuis heeft dan de naam van het kind en/of het gezin nodig om in actie te komen. Bij een melding geef je jouw naam ook aan Veilig Thuis door. Je hoeft geen 100% zekerheid te hebben, je meldt een vermoeden.

Wanneer een geval van kindermishandeling gemeld wordt bij Veilig Thuis, moet je rekening houden met de tijd die Veilig Thuis nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren. Ook zal Veilig Thuis informanten uit de omgeving van het kind of de jongere nodig hebben. Collega's kunnen dus met vragen van Veilig Thuis benaderd worden. Soms moet je bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen, dan wel iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij Veilig Thuis maakt de kans dat dit lukt groter. Evenals een melding bij Veilig Thuis is een melding bij de politie niet anoniem. In speciale gevallen kan er besloten worden de melding wel voor de ouders anoniem te houden. Houd hierbij rekening met geheimhoudingsverplichtingen.

Dit kan gebeuren als bekendmaking van de naam:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin;
- een bedreiging vormt of kan vormen voor jezelf of voor collega's;
- jouw vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren.

Een gesprek met de ouders

Volgens de richtlijnen van Veilig Thuis wordt zo snel mogelijk contact met de ouders gelegd en worden zij op de hoogte gebracht van de gemelde observaties met betrekking tot het kind. Hierbij wordt de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. Bespreek met de interne vertrouwenspersoon wie het beste met de ouders kan spreken. Bij het bepalen van wie het oudergesprek voert, moet in de overleggroep een afweging worden gemaakt van verschillende aspecten. Zo kan een oudergesprek door een leerkracht een belangen- of loyaliteitsconflict met zich meebrengen, waardoor dit gesprek beter door een derde persoon gevoerd zou kunnen worden. In andere gevallen kan de leerkracht juist de aangewezen persoon zijn om in eerste instantie de zorg te bespreken, omdat hij (juist) een vertrouwensrelatie met de ouders heeft. Bepaal voor je het gesprek gaat voeren met de ouders, wat het doel van je gesprek is.

Aandachtspunten

Je informeert de ouders over de procedure, onder andere vastlegging van het gesprek in het leerling- of cliëntdossier. Stel open vragen en zeg dat je op zoek bent naar de oorzaak of aanleiding van het ongewone gedrag van het kind of de jongere. Vaak is je zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij wat je ziet bij het kind of de jongere, bespreek niet je vermoedens. Het delen van de zorg om en de verantwoordelijkheid voor het kind is het uitgangspunt. Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook

voelen sommige ouders zich al geholpen als je hun zorg blijkt te delen en je de problemen bespreekbaar hebt gemaakt. Maar aan de andere kant kunnen de ouders het gesprek ook zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en jouw bemoeizucht, en kan een gesprek averechts werken. Voer bij voorkeur het oudergesprek met z'n tweeën, bijvoorbeeld met de interne vertrouwenspersoon. Bereid het gesprek goed voor. Je maakt samen met de ouders een stappenplan voor het vervolg. Hierin staan afspraken genoteerd. Leg de bevindingen van het gesprek vast in het leerling- of cliëntdossier.

Optreden als informant van Veilig Thuis

Het kan zijn dat je benaderd wordt door Veilig Thuis om als informant op te treden met betrekking tot een leerling/cliënt. Je hebt hiervoor een meldrecht om in het kader van onderzoek informatie te verstrekken. Neem hiervoor een aantal aandachtspunten in acht:

- Laat je niet overvallen. Maak een (terugbel)afpraak en/of vraag om toezending van de vragen die ze hebben.
- Vraag of het desbetreffende gezin weet dat er contact met je wordt gezocht. Openheid is belangrijk, maar het kan zijn dat er sprake is van een uitzondering.
- Neem in geval van twijfel in verband met de openheid zelf contact op met het gezin. Doe dit in de vorm van een mededeling. Wek niet de indruk dat je toestemming nodig hebt. Je hebt een meldrecht.
- Geef feitelijk antwoord op vragen naar feiten.
- Geef je mening/oordeel alleen als het binnen je deskundigheidsterrein valt en als je het kunt onderbouwen. Laat je niet verleiden tot hypothetische uitspraken.
- Geef alleen een diagnose als die is vastgesteld door een deskundige.
- Doe geen uitspraken over mensen met wie je geen professionele contacten onderhoudt.
- Doe geen uitspraken over gezag of omgang van ouders
- Vraag om een weergave van de verstrekte informatie voor accordering. Leg deze informatie vast in het cliëntdossier/leerlingdossier. Bespreek deze informatie ook met de ouders.

Bijlage 1 Signaleringslijst

Signaleren is niet een zaak en verantwoordelijkheid van één persoon. De betrokkene moet de mogelijkheid hebben om te kunnen overleggen binnen de school of dienst.

Onderstaande lijsten zijn te downloaden op de website van het Nederlands Jeugd Instituut (www.nji.nl). Ook zijn ze te vinden op Auris-intranet.

Bijlage 1a. Signalen van kindermishandeling: 0-4 jaar

Bijlage 1b. Signalen van kindermishandeling: 4-12 jaar

Bijlage 1c. Signalen van kindermishandeling: 12-18 jaar

Bijlage 2 Gebruikte literatuur

Geüpdatet op basis van Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, geactualiseerde versie 2016.

Basis meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2016.

Bijlage 3 Verantwoordelijkheden

Bij gebruik van de meldcode moet duidelijk zijn wie binnen de school of dienst waarvoor verantwoordelijk is. Onderstaande verdeling van verantwoordelijkheden geldt voor de meeste beroepsgroepen.

Verantwoordelijkheden bestuur en directie

- Opnemen van de meldcode in het kwaliteitsbeleid van de instelling.
- Informeren van ouders en beroepskrachten over dit beleid.
- Benoemen van een of meerdere contactpersonen kindermishandeling en een vervanger; binnen Auris is dit een taak van de interne vertrouwenspersoon.
- Steunen van alle medewerkers in hun handelen volgens de meldcode
- Zorg dragen voor voldoende deskundigheid bij medewerkers over signaleren en omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol.

Verantwoordelijkheden interne vertrouwenspersoon

- Waken voor de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Vaststellen van taken van eenieder (wie doet wat wanneer).
- Herkennen van zorg en signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling.
- Kennis hebben van de handelwijze volgens de meldcode.
- Functioneren als vraagbaak binnen de school of dienst voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling.
- Overleg plegen met de medewerker of collega die zorg heeft over een kind en denkt aan kindermishandeling.
- Indien nodig overleggen met andere medewerkers.
- Indien nodig de collega ondersteunen bij het contact opnemen met Veilig Thuis voor advies en/of melding, of met andere instellingen die te maken hebben met het kind.
- Indien nodig overleggen wie verwijst naar professionele hulp of professionele hulp in gang zet.
- Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin.
- Ondersteunen in de verslaglegging.
- Evalueren van de genomen stappen.
- Periodiek bijstellen van de eigen werkinstructie.

Verantwoordelijkheden andere medewerkers

- Herkennen van zorg en signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling.
- Overleg plegen met de interne vertrouwenspersoon bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de interne vertrouwenspersoon zoals observeren, een gesprek met de ouders, of het contact opnemen met externe instellingen.
- Uitvoeren van de meldcode bij signalen voor kindermishandeling/huiselijk geweld.
- Bespreken van de resultaten van deze ondernomen stappen met de interne vertrouwenspersoon (procedure helder krijgen).
- Zorg dragen voor het welzijn van het kind.

De directie, de interne vertrouwenspersoon en de medewerker zijn niet verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of kinderen (begeleiding, therapie) inzake de kindermishandeling.

Bijlage 4 Observatieformulier voor de school of zorg

Bij een vermoeden van kindermishandeling ga je eerst deze vragenlijst na om erachter te komen of je ongerustheid of zorg gegrond is.

Jongen/meisje:

Geboortedatum

School

Groep

Naam Leerkracht/IB'er

Sinds wanneer is het kind op school?

Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

Beschrijf het opvallende gedrag.

Hoe is het contact met andere kinderen in de groep?

Hoe is het contact met volwassenen?

Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind?

Hoe is de algehele ontwikkeling van het kind (verstandelijk, sociaal, emotioneel, motorisch)?

Hoe is het contact tussen kind en ouders?

Hoe is het contact tussen ouders en leerkracht?

Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Vermeld indien mogelijk ook de bron.

Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

Wat is bekend over eventuele broertjes of zusjes?

Uit: 'Er is iets niet pluis'. Project Sluitende Aanpak Kindermishandeling Stadsregio Rotterdam, april 2004.

Bijlage 5 Registratieformulier voor signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Naam cliënt of leerling

Signaleren bijzondere situaties of opvallend gedrag

datum	Omschrijving situatie of gedrag *1	Signalering door:	Status *2

*1: Hier beschrijf je:

- Wat je opvalt aan het gedrag van het kind of de gezinsleden of aan opvallende gebeurtenissen rondom het gezin of het kind. Maak hierbij een onderscheid tussen feiten en signalen of vermoedens.
- Als derden opvallend gedrag of opvallende gebeurtenissen rondom kind of gezin aangeven. Ook hier: wat is feit, wat is vermoeden?

*2: Hier geef je aan wat er tot nu toe gedaan is:

- Met wie en wanneer is er gesproken, bijvoorbeeld met ouders, collega, consultatie Veilig Thuis, MDO?
- Zijn er intern vervolgacties ondernomen en door wie?

- Zijn er acties ondernomen door derden, bijvoorbeeld andere hulpverleners?

Bijlage 6 Lijst van betrokken instanties in geval van (vermoeden) van huiselijk geweld

- Huisarts
- Consultatiebureau
- Kinderarts
- Audiologisch Centrum
- Anders:

- Peuterspeelzaal
- Kinderdagverblijf
- School
- Naschoolse opvang
- Naschoolse dagbehandeling
- Anders.....

- Bureau Jeugdzorg
- Voogdijinstelling
- MEE
- Altrecht
- Algemeen maatschappelijk werk
- Politie
- Anders.....

Heeft een van deze instanties de regie?.....